

Polní mokřady jako potenciální nástroj boje proti suchu a úbytku biodiverzity

Studentská vědecká konference – Klimatická spravedlnost a udržitelná budoucnost

Co je to polní mokřad, vlastnosti

- Nestálá vodní plocha, přechodná vodní plocha
- Zadržení vody v krajině – přirozené, reakce na vyšší hladinu podzemní vody
- Význam z hlediska biodiverzity – významné druhy, ohrožené druhy
- Strategické cíle 2030
- Zlepšování klimatických podmínek
- Snižování protipovodňových rizik
- Mezinárodní význam – stěhovaví ptáci

Pohled práva na polní mokřad

- Neupraveno vodním zákonem – nejedná se o mokřady jím upravené
- nejedná se o významné krajinné prvky dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Zákon o zemědělství – mokřad je krajinný prvek
- Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů
- Je možné evidovat mokřady jako „krajinné prvky“
- nařízení vlády č. 309/2014 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor
- Standarty DZES
- Zákaz poškozování krajinných prvků – DZES 7

Praxe

- Odvodňování pomocí meliorace
- Zасыpávání

Důsledky tohoto jednání u nezapsaného krajinného prvku: žádné

Důsledky u zapsaného krajinného prvku:

- v případě krajinného prvku mokřad podle § 5 odst. 11 nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy, se za jeho poškozování považuje aplikace hnojiv nebo přípravků na ochranu rostlin, odvodňování nebo provádění agrotechnických operací; uvedené podmínky se nevztahují na zásahy provedené se souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody a krajiny
- Postih ve sféře přímých plateb zemědělci

Pohled práva na polní mokřad

- Standarty DZES – dobrý environmentální stav půdy
- Zákaz poškozování krajinných prvků – DZES 7
- Kontrola v rámci „cross compliance“

Problémy právní úpravy

- Velká administrativní zátěž při zápisu a při jednotné žádosti podle standartu DZES 7
- Striktní a komplikovaná pravidla
- Souhlas zemědělce v průběhu řízení o zapsání krajinného prvku
- Demotivace evidovat krajinné prvky – mokřady
- Nedostatečná motivace zemědělců plnit povinnosti – dotační systém, bodování
- potřeba změnit dotační politiku – neexistuje program podporující zemědělce v evidenci a péči o mokřad – motivace jen hrozbou snížení přímé platby
- Nedostatečná informovanost hospodařících subjektů
- Nefunkční systém kontroly
- Mnoho zapojených správních orgánů – na rozdíl třeba od mokřadů jako významných krajinných prvků dle ZOPK – **AOPK, SZIF, ČIŽP**

Hlavní otázky

- Jak by bylo možné zakotvit v právu ochranu polních mokřadů? – jaká by mohla být koncepce – nahrazující dotační systém v rámci DZES
- Zvláštní program na ochranu „ohrožených“ krajinných prvků – polní mokřady, seče?
- Programy na náhradu škody, ušlého zisku, za tolerování a „péči“ o polní mokřad
- Ramsarská úmluva

Nature restoration law

- pravidla budou přímo vymahatelná z nařízení
- neuvádí pouze cíl, kterého mají členské státy dosáhnout, ale také určují právní požadavky a způsoby, jak tohoto cíle dosáhnout
- Přesto i zde bude určitá úprava (tzv. adaptace) vnitrostátních právních předpisů nutná, podobně jako tomu bylo nedávno i u adaptace nařízení EU týkající se prevence a regulace invazních nepůvodních druhů
- dle čl. 2 návrhu se obnova bude vztahovat na přírodní ekosystémy uvedené v návrhu nařízení v čl. 4 až 10
- Dle čl. 3 bod 3 návrhu nařízení se **„obnovou“ rozumí proces aktivní nebo pasivní pomoci při obnově ekosystému směrem k jeho dobrému stavu nebo jeho přivedení do dobrého stavu**
- Návrh nařízení neukládá povinnosti soukromým vlastníkům nemovitostí ani oprávněným hospodářům (zemědělcům, lesníkům, rybářům atd.). Povinnými subjekty jsou pouze členské státy EU
- Plány obnovy – strategické, zapracovávající vědecké poznatky, kontrolované komisí, připomínkové komisí
- Účast veřejnosti na řízení v rámci provádění plánu obnovy – neziskové organizace – možnost napadnout rozhodnutí spr. Org. v rozporu s obnovou a obrana proti nečinnosti
- Budou muset být státem vytvořeny či adaptovány existující **finanční mechanismy** na podporu obnovy
- **Správné plnění bude nutné zajistit (mj.) prostřednictvím faktického provádění péče** – revoluční pojetí nařízení

Seznam použitých zdrojů:

- Brož, J. Konec beztrestnosti. Stát začíná přísněji postihovat chyby zemědělců [online]. Euro.cz. 21. 9. 2019 [cit. 21. 6. 2023]. <https://www.euro.cz/clanky/placnuti-pres-natazenou-ruku-1463914/>
- Council of EU. Council reaches agreement on the nature restoration law - Consilium [online]. consilium.europa.eu. 20. 6. 2023 [cit. 21. 6. 2023]. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/06/20/council-reaches-agreement-on-the-nature-restoration-law/>
- Čámská, K. Bude třeba upravit novou zemědělskou politiku? [online]. casopis.ochranaprirody.cz. 22. 12. 2022 [cit. 21. 6. 2023]. <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/bude-treba-upravit/>
- Česká inspekce životního prostředí. Výroční zpráva České inspekce životního prostředí za rok 2018. Česká inspekce životního prostředí, 2019. https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/file/Ow8/VZ-CIPZ-2018-final_0.pdf
- EAGRI. Metodika vymezení krajinného prvku „mokřad“. 2016. https://eagri.cz/public/web/file/456017/Methodika_mokrad_total_final.pdf
- EAGRI. Standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy DZES (GAEC) (Portál farmáře, eAGRI) [online]. eagri.cz. 28. 1. 2015 [cit. 21. 6. 2023]. <https://eagri.cz/public/web/mze/farmar/kontroly-podminenosti/uzivatelske-prirucky/standardy-dobreho-zemedelskeho-a.html/>
- Ministerstvo životního prostředí. Ramsarská úmluva o mokřadech [online]. mzp.cz. 2. 3. 2012 [cit. 20. 6. 2023]. https://www.mzp.cz/cz/ramsarska_umluva_o_mokradech
- Ministerstvo životního prostředí. *Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050*. Ministerstvo životního prostředí, 2021. [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/\\$FILE/OPZPUR-statni_politika_zp_2030_s_vyhledem_2050-20220615.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/$FILE/OPZPUR-statni_politika_zp_2030_s_vyhledem_2050-20220615.pdf)
- Odbor přímých plateb. Metodická příručka k novým podmínkám poskytování přímých plateb v České republice v roce 2016. Ministerstvo zemědělství, 2016. https://eagri.cz/public/web/file/454436/Methodicka_prirucka_pro_PP_pro_rok_2016_rev.pdf